

İgidlikdən söz düşəndə

Ulu keçmişə, qədim tarixə, məğrur insanlara malik Qəbələ. Sən neçə-neçə tanınmış insanları, qəhrəmanları, igid oğulları qoynunda böyütdün. Babayevlər nəslindən olan Şəhidlərimiz İqbal və Ağşirin məhz belə oğullardır.

İqbal Babayev Zeki Babayev oğlunun ailəsində ikinci bir övlad kimi dünyaya göz açdı. Kim bilirdi ki, dünyaya göz açan bu oğul bir gün qəhrəman olacaq. Təkcə ailəsi üçün deyil, bütün Azərbaycanın qəhrəmanı və əziz sevgisi, türkçülük aşığıdır.

Gələcəyin düzgün qurulması üçün keçmiş unutmayaq torpaqlarının 20 faizi işğal altında olan ölkəmizin ərazi bütövlüyünü təmin etmək, qan yaddaşımız olan Qarabağa öz qanları ilə məlhəm olmaqdır. Onu düşmən

işğalından azad etməkdir. Bu yolda yanib tutuşan gənclərdən biri idi. Axı babası ona acılı-ağrılı olsa da Qarabağın və işğal olunmuş bütün torpaqlarımızın tarixi, strateji üstünlükləri haqqında məlumat vermişdi. Bununla yanaşı həmin ərazilər

rin hansı yollarla, neçə igidlərimizin, vətəndaşlarımızın vəhşicəsinə şəhid olması nəticəsində mənfur düşmənimiz erməninin işğal etməsi haqqında ən kiçik detalına kimi məlumat vermişdir. Bütün olanları bilən bu gənc buna necə dözə bilirdi?!

Məhz buna görə İqbal məktəb vaxtlarından təhsilinə diqqət yetirmiş və Xəzər Universitetinə qəbul olmuşdur. O təhsilli gənc kimi xalqına və dövlətinə yararlı bir mütəxəssis ola biləcəyini başa düşmüşdür. Təhsilini bitirdikdən sonra həqiqi hərbi xidmətini Naxçıvanda uğurla bitirmiş, bundan sonra işə düzəlmək üçün dövlət qulluğu imtahanına hazırlaşmağa başlamışdı, lakin düş-

mənin cəbhədə hərəkətlənməsini görərək fikrindən geri dönmüş və 21 Sentyabr 2020-ci il tarixində könüllü şəkildə cəbhəyə yollanmışdır. 44 günlük II Qarabağ müharibəsində bir çox qəhrəmanlıq göstərmiş, Cəbrayıl, Füzuli, Hadrut, Zəngilan və Qubadının azad olunması uğrunda gedən döyüşlərdə xüsusi qəhrəmanlıqla döyüşmüş, vətən torpağının düşmən tapdığından azad olunması yolunda canından keçmişdir. Çünki, onun yalnız bir arzusu var idi: Üç rəngli bayrağımızı və Qarabağda və bütün işğal olunmuş torpaqlarda dalğalanmasını təmin etmək.

İqbal Babayev torpağa verildikdən bir həftə sonra eyni soyadı daşıyan yaxın qohumu Ağşirin Babayev də şəhid olmuşdur. Ağşirin həqiqi hərbi xidmətdə idi. O da emisi oğlu kimi vətən sevgisi ilə bu torpağı qoruyub, bu yolda şəhid oldu.

Ey İqbal! Ey Ağşirin! Şəhid balalarımız! Rahat yatın! Sizin bizə əmanət etdiyiniz bayrağı gözümüz kimi qoruyacağıq və hər zaman ən yüksək zirvələrə dalğalanmasını təmin edəcəyik, yeri gəlsə bu yolda canımızdan keçəcəyik, tək siz şəhidlərimizin qanı yerdə qalmasın. Məkanınız Cənnət olsun.

Murad MİKAYILOV,
Qəbələ şəhəri.

Vandallıq qanındadır

Qədim bir Azərbaycan atalar sözü var—«qozbeli qəbir düzəldər». Atalarımız bu hikmətlə dolu gözəl misalı yəqin ki, nankor, çöreyi dizinin üstündə, naşükür qonşularımız üçün düzüb-qoşubmuş. Həqiqətən də insanın xasiyyəti, xisləti, onun genetik xüsusiyyəti heç bir zaman dəyişmir. Tarixə kiçik bir ekskursiya etsək çox aydınlıqla görürük ki, bu yeri-yurdu bəlli olmayan, tarixi, soyu naməlum millət yüzilliklər boyu hansı əraziyə yerləşibse oranın xalqı, milləti üçün böyük bir problemə çevrilib. Elə çox uzaq olmayan bir tarixdə farslar məhz bu səbəbdən onları sıxışdıraraq qovmuşdular. Daima yazıq, kimsəsiz, qovulmuş imici yaradaraq özlərinə havadarlar qazanmağa başlayır, yaşadıkları əraziyə adətən bir parazit kimi yerləşir, asanlıqla olmayan əqidəsini, oğurluq adət-ənənələrini unudaraq həmin xalqların gözə xoş görünən, yaxşı sayıla biləcək hər şeyinə yiyələnirlər.

Azərbaycan Qafqazın incisi, şah damanı sayılır. Maddi-mənəvi dəyərləri, sərvətləri ilə hər şeylə təmin olunmuş altı qızıl, üstü qızıl, təbiəti, iqlimi ilə ağılları başdan alan bir cazibəyə sahibdir. Daima qonşularının gözü bu sərvətlərdə olmuş, onları mənimsəməyə can atmışdılar. Rusiya, İran kimi daima ovunu parçala-

mağa hazırlaşan yırtıcının pəncələri yurdumu çox incitmiş, nahaq qanını çox tökmüşdür. Bu tarixi prosesin vəlvələsində erməni adlı əqidəsiz millət də məhz bu böyük dövlətlərin oyuncağına çevrilmişdir. Ermənilərdən daima öz məqsədləri üçün istifadə etməyə çalışmışdılar. Zaman-zaman bu istəklərinə nail olmuşdular. Beləliklə, yavaş-yavaş qədim atababa torpaqlarımıza yerləşən mənfur düşmən öz monoetnik siyasətini, çirkin əməllərini həyata keçirməyə başlamışdır. Tarixi Azərbaycan torpaqlarına qarətikan kolu kimi yayılmışdılar. Çoxalib möhkəmləndikcə yerli əhalini sıxışdırıb kənarlaşdırma planlarına başlamışlar. Tarixən baba yurdumuz olan qədim İrəvan mahalının (İrəvan xanlığı) mərkəzi İrəvan şəhəri və ətraf əraziləri Zəngəzur, Dərələyəz, Göyçə gölü kimi azərbaycanlılara məxsus olan torpaqları mənimsəmişlər. Hobbicilik, şovinizm kimi qeyri-etik, insanlığa sığmayan xislətləri ilə yavaş-yavaş Qarabağın müxtəlif şəhər və kəndlərində məskunlaşmağa başlamışlar.

80-ci illərin sonları, xalq artıq səhvini yavaş-yavaş anlayır. Çünki qonşu, qardaş deyib bağrına basdığı düşmən kinini yavaş-yavaş qusur. Artıq çox gecdir. Yüksək vəzifəli havadarla-

rına, xaricdə «qara», «kirlili» yollarla milyonlar qazanan lobbilərinə söykənərək Dağlıq Qarabağda da torpaq iddiasına düşürlər. Ağdam, Füzuli, Ağdərə, Xankəndi, Kəlbəcər, Şuşa və qanayan yaramız Xocalı. Misli görünməmiş vəhşilik, soyqırım və vandallıqla bir milyona yaxın insanı isti ocağından didərgin saldırlar...

Sonda rəşadətli Azərbaycan ordusu 27 il boyunca ona olunan zülmərlə şəhidlərin axan qanı, anaların süzülən göz yaşları ilə silahlanıb geri döndü...

10 milyonluq bir ordusu varmış yurdumuz. Hər qarış torpağını mənfur düşməndən azad edən cəsərtli, şücaətli, mərd igidlər qisasımızı aldılar. Qisas qiyamətə qalmadı. Lakin biz bu gün daha dəqiq görürük ki, zaman dəyişsə də, düşmən yenə də həmin kinli və murdar. Bu dəfə heyfni daşdan, torpaqdan, məzar daşlarından çıxır. Özünün olmayanı yandırır, qırır, dağıdır. Heyvanlara qədər güllələyib öldürür. Həqiqətən də, «qozbeli qəbir düzəldər»miş. O qozbellərin çoxu layiqli cəzasını aldı, geri qalanı da ilahi ədalətlə, zaman keçdikcə cəzalanacaq. Yel qayadan heç nə qoparmazmış, qopara bilmədi də... Yaşasın qaya kimi əzəmətli, yenilməz xalqımız!

Elza KƏRİMOVA,
Qəbələ şəhər 3 sayılı
tam orta məktəbin
müəllimi.

Şuşanın dağları başı bayraqlı!..

**Kəssə hər kimsə əgər
qan izini,
Qurtaran dahi odur
yer üzünü!
Hüseyn Cavid.**

İnsanın ürəyində elə hisslər, elə duyğular var ki, sözlə izhar olunmur. Noyabrın 8-dən - Azərbaycanın incisi Şuşanın qayıdışından sonra həmin ovqatda, həmin vəziyyətdəyəm...

İllərdi 8 rəqəmi ağrıya dönüb ürəyimdə. Şuşadan başladı bu ağrı - 1992-ci ilin 8 mayından. 2001-ci ilin 8 sentyabrında qayınamam bu dünyayla vidalaşdı. 2011-ci ilin 8 avqustunda qardaşım Yusifi ayırdı bizdən.

8 noyabr ömrümüzə elə gəldi, sevinci yazılara, kitablara sığmaz... Hönkürdümümü, qışqırdım - bilmirəm. Bildiyim odur ki, Xan Şuşinskiyin məşhur "Şuşanın dağları" şərqisini "Şuşanın dağları başı bayraqlı" kimi oxumağa başladım.

Deyirlər, əsl məhəbbət şərh olunmur. Elə bu səbəbdəndir ki, fikirlərimin şərhini verə bilmirəm... Amma bir kitab yazacaq qədər doluyam.

Lider-xalq sevgisi, birliyi olmasaydı, qələbə də bizdən uzaq olardı.

"Hər bir insan olduğu yerdə əsgərdir" deyən sərkərdə öz haqqı uğrunda döyüşən ölkənin, rəşadətli ordunun baş əsgəri idi. Düş-

nürəm, 44 gündə normal yuxuya getdiyini oldumu? Qələbə çalacağını dünyaya bəyan etmək əlbəttə, asan məsələ deyildi. Şükür, Allah-təala haqq işimizdə sərkərdəmizə və xalqımıza yardımçı oldu.

"Hər kəs bizim gücümüzü gördü. Həm döyüş meydanında, həm siyasət müstəvisində. Yumruğum yalnız düşmənin bağrını yarmaq üçün deyil. Yumruğum birliyimizdir. Alınmaz qala sayılan mədəniyyət beşiyi Şuşanı qısa müddətdə və az itkiylə almaq yalnız rəşadətli ordumuzun fədakarlığı sayəsində oldu".

Televiziya Şuşanın bəxtəver günlərindən süjetlər... Vaqifin məqbərəsi açılır. Azərbaycanın tanınmış ədəbiyyat və incəsənət adamları Ulu Öndərin ətrafında tarixi bir gün yaşayırlar... Şuşaya qar yağır... Yaxşı ki, lent yazılarının ömrü insan ömründən etibarlıdır.

Dünənə qədər o süjetə baxanda ürəyimə qar yağır. İndi isə... bəxtəver günlərin qabaqdadır, Şuşam mənim!

Rəfiqələrim hər zaman yarıciddi-yarızarafat deyirdilər ki, sən əvvəllər qarabağlı olduğunu bunca bəyan etmirdin. Söyləyirdim ki, nə qədər Qarabağsız, hamımız qarabağlı olmalıyıq.

Həmin gündən - sentyabrın 27-dən 50 milyonluq azərbaycan-

lının hamısı QARABAĞLI, QARABAĞÇI idi.

Qələbə sevincini bizə yaşadan cəsur əsgər! Sənin şücaətin Qərb mətbuatının nümayəndələrini də heyrləndirib: "Belə döyüş, belə dövlət, belə Vətən sevgisi gören olubmu - demək çətindir. Dağ yuxarı şəhid olmuş yoldaşı

çiyində, döyüşə-döyüşə, qan-tər içində qalxırdı Azərbaycan Ordusu. Nə yaralını, nə ölənini əldən buraxmırdılar. Nəfəs almadan Şuşaya çatdılar..."

Şuşaya belə nail olduq - qan bahasına!

Azərbaycan əsgəri isə dünyaya bəyan edir: "BİZ AZƏRBAYCANLIYIQ! BİZ QARABAĞLIYIQ! BİZ BÜTÖVLÜKLƏ TÜRKÜK! KİŞİLİK ALNIMIZA YAZILIB".

İzaha ehtiyacı olmayan min

faizli həqiqət!

Lənkəranda doğulsam da, ata babam şuşalıdır. Taliş xanlığının devətilə Lənkərana gələn Sadiq bəy Mehmandarovdan sonra babamgil - iki qardaş Lənkərana köçüb. Tarixi saxtalaşdırma bilmərəm - qohum olublar, dost olublar, deyə bilmərəm. Ümumiyyətlə, Mehmandarovların Lənkərana gedişindən sonra xeyli şuşalı ora köçüb. Mətləbdən çox uzaqlaşdım. Mehmandarovların soyadını təsadüfən çəkmədim. I Dünya müharibəsinin komandanı, artilleriyanın atası adlandırılan, müstəqil Azərbaycanın ilk Hərbi naziri Səməd bəy Mehmandarov Lənkəranda dünyaya göz açdı. Ümumiyyətlə, Cənub bölgəsi tarixən hərbi xadimlərlə məşhur olub.

Mayın 9-u doğum günüdür. Şuşanın işğalından sonra bu günü qeyd etmirəm.

Həmin gün sosial şəbəkələrdə Cənubi Azərbaycandakı yaşantılardan bəhs edən "Həsret yolları" başlıqlı yazımdan "Qanla dolu lalələr" hissəsini paylaşmışdım: "Marağayla Təbrizin dolanbac yollarında, asfaltın kənarlarında, qayalıqlarda lalələr sanki dizə çıxırdı. Bir-birinin bəhsinə elə bil alışıb yanırırlar. Dörd il əvvəlki Qarabağ səfərim, Füzuliyə gedişim yadıma düşdü. Onda da ilin lalə vaxtıydı, düzlər qırmızı örpəyə bürünmüşdü..."

Könlümə son dərəcə yaxın insan - şair-publisist Zakirə Allahverdiyeva mayın 8-də - Şuşanın

hüzn günündə ağrı-acısını rəngsiz boyalarla kağızlara köçürüb bizə - rəfiqələrinə ünvanlamışdı. Və fikirlərini də telefonda belə bölüşdü: "Qarabağın şah tacı Şuşanın ağrılı günüdür. Mən də kədərimi kağızlarla bölüşdüm. Boş qalmış evlər, üzü Kəbəyə dayanmış başdaşları... içimdəki kədəri rəngsiz tonlarla ifadə etdim. Şuşanın, Qarabağın qələbə xəbərindən sonra əlvən rənglərdən istifadə edə bilmərəm".

İnşallah demişdik. Şükür, Allah o günü bizə tez nəşib etdi.

Zakirə xanım doğum günümə boyası qurumamış "Lalələr"i mənə ünvanladı. Və arzu elədi ki, tezliklə Şuşamıza qayıdaq, sənin doğum gününü orda keçirək.

Nə xoş, o arzu düz 28 il yarımın tamamında reallaşdı. Daha "gələn il bu vaxtı..." sözlərini işlətməyəcəyik.

Ötən ilin oktyabr ayında cənab Prezident Soçi şəhərindəki Valday beynəlxalq diskussiya klubundakı iclasda çox böyük inamla "Qarabağ Azərbaycandır! Nida!" söyləmişdi. Böyük inamla söylənilən bu sözləri həmin ayda çapa imzaladığım "Söz" jurnalının manşetinə çıxardım.

Gümanımda yanlışdım. İnənim çin oldu. İndisə uca səslə deyirəm - Zəfərini mübarək, Azərbaycan! Nida!!!

Sevda ƏLİBƏYLİ,
"Söz" jurnalının
baş redaktoru.